

Ratunek dla dusz czyścicowych

Odpusty są łaską Boga

Pomagając zmarłym cierpiącym w czyścicu, sami wzrastamy w świętości

Czym są odpusty? Kodeks prawa kanonicznego (kan. 992) i Katechizm Kościoła katolickiego (n. 1471) definiują odpust następująco: „Odpust jest to darowanie przed Bogiem kary doczesnej za grzechy, zgładzone już co do winy. Dostępuje go chrześcijanin odpowiednio usposobiony i pod pewnymi, określonymi warunkami, za pośrednictwem Kościoła, który jako szafarz owoców odkupienia rozdaje i prawomocnie przydziela zadośćuczynienie ze skarbcza zasług Chrystusa i świętych”.

Odpusty zupełne i częściowe stanowią dla wierzących w Chrystusa cenną pomoc w drodze do świętości, a ofiarowane za dusze czyścicowe stają się także jedną z form miłosierdzia okazywanego zmarłym. Ważne jest, aby postrzegać odpusty jako możliwość obdarowania innych, a nie tylko uwolnienie z należytą pokuty za nasze własne grzechy. Ci inni – w przypadku odpustów – to mogą być wyłącznie zmarli cierpiący w czyścicu. Nauczanie Kościoła katolickiego jest jednoznaczne: odpust można uzyskać dla siebie samego lub dla zmarłych, więc nie można nim obdarować żadnej innej osoby żyjącej poza sobą samym.

Pan Jezus wzywał swoich uczniów do czynienia miłosierdzia, ukazując, że jest ono jednocześnie błogosławieństwem dla nas: miłosierni dostąpią miłosierdzia Boga (por. Mt 5,7).

Oczywiście możemy i powinniśmy korzystać z łaski odpustów dla siebie, ale wśród nadań, które są zawarte w „Wykazie odpustów”, znajdują się i takie, które są zarezerwowane wyłącznie dla zmarłych.

Z postanowienia Kościoła oraz jego duszpasterskiej praktyki, doceniającej pobożność wiernych ukierunkowaną na niesienie pomocy zmarłym cierpiącym w czyścicu, cały listopad, a zwłaszcza oktawa uroczystości Wszystkich Świętych, to uprzywilejowany czas obdarowywania dusz czyścicowych.

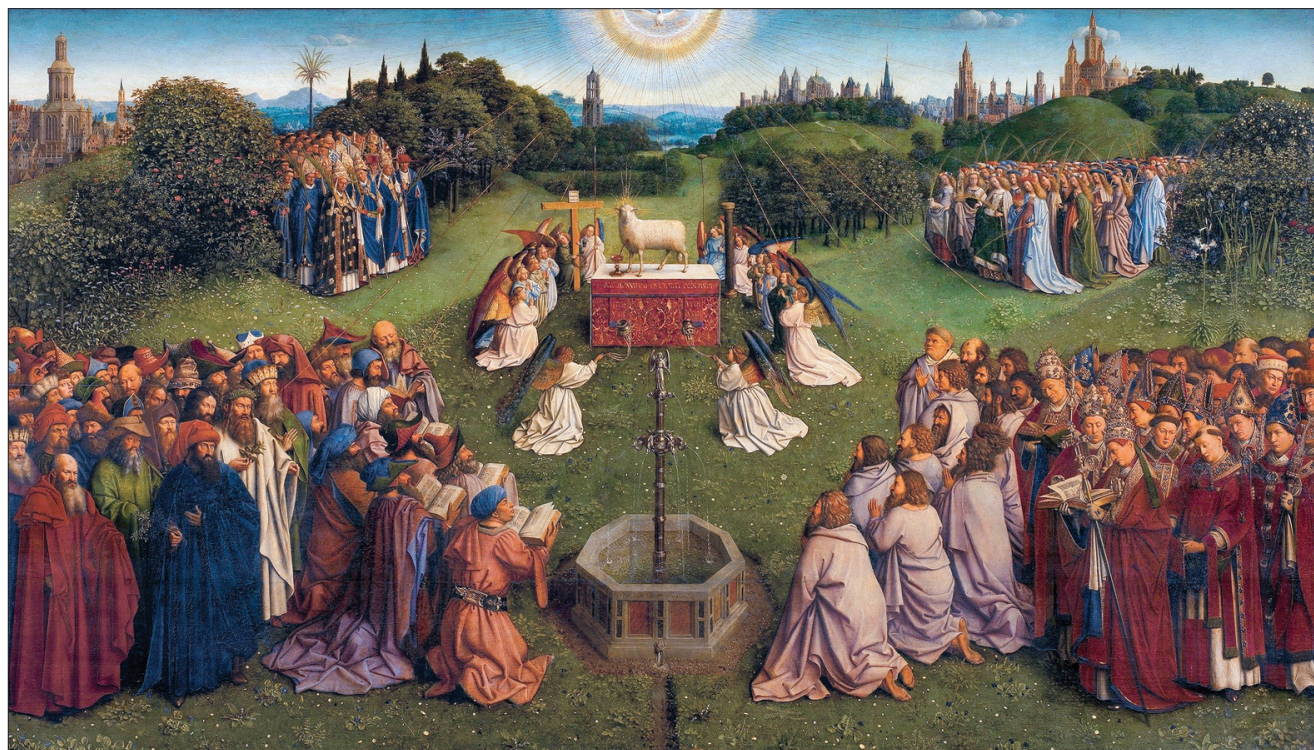
Odpusty za zmarłych

W „Wykazie odpustów” czytamy:

§ 1. Odpusty zupełne, które można ofiarować wyłącznie za dusze w czyścicu cierpiące, udziela się wiernemu za:

1) pobożne nawiedzenie cmentarza w poszczególne dni od 1 do 8 listopada połączone z modlitwą za zmarłych (każdego dnia można uzyskać jeden odpust),

2) w dniu wspomnienia Wszystkich Wiernych Zmarłych, czyli w dniu 2 listopada, nabożne nawiedzenie kościoła

Adoracja mistycznego Baranka (fragment), Hubert i Jan van Eyck, 1432 r.

Z postanowienia Kościoła oraz jego duszpasterskiej praktyki cały listopad, a zwłaszcza oktawa uroczystości Wszystkich Świętych, to uprzywilejowany czas obdarowywania dusz czyścicowych

lub kaplicy. Należy także odmówić „Ojcze nasz” i „Wierzę w Boga”.

§ 2. Odpustu częściowego, który można ofiarować tylko za dusze w czyścicu cierpiące, udziela się wiernemu, który

1) nabożnie nawiedzi cmentarz i pomodli się choćby tylko w myśli za zmarłych (w ciągu całego roku),

2) pobożnie odmówi Jutrznie lub Nieszpory z Oficjum za zmarłych albo wezwanie „Wieczny odpoczynek” czy „Dobry Jezu a nasz Panie” (też w ciągu całego roku).

Ramy czasowe – czyli wskazanie na konkretne dni – dotyczą jedynie odpustów zupełnych. Odpusty częściowe możemy zyskiwać każdego dnia roku.

Poszczególnych nadań odpustowych nie możemy traktować w oderwaniu od zwykłych warunków, które są wymagane do jakiegokolwiek odpustu zupełnego czy częściowego.

W przypadku odpustu zupełnego wymagane jest:

– wzbudzenie intencji zyskania odpustu (np.: Panie, proszę Cię o otwarcie mojego serca na łaskę odpustu za nawiedzenie cmentarza, który pragnę dzisiaj uzyskać i dzięki Twojemu miłosierdziu ofiarować duszom czyścicowym),

– przystąpienie do sakramentu pojednania (w celu uzyskania stanu łaski uświęcającej),

– przyjęcie Komunii Świętej w postaci eucharystycznej (Komunia duchowa nie wystarcza),

– bycie wolnym od przywiązania do jakichkolwiek grzechów – nawet powszednich (wolność zakłada, że nie tylko nie chcemy grzeszyć i nie grzeszymy, ale także nie chcemy wracać do grzeszenia i nie mamy upodobania w żadnym grzechu – nawet najdrobniejszym; ten stan najpewniej osiągamy po dobrze odbytej spowiedzi, w czasie której przecież jesteśmy wezwani do skruchy i żalu za grzechy, do postanowienia poprawy życia i do zadośćuczynienia),

– pobożne wykonanie czynności czy pobożne odmówienie konkretnej modlitwy, do której jest nadany odpust,

– modlitwa w intencjach papieskich (dowolna modlitwa, np. „Ojcze nasz” i „Zdrowaś, Maryjo”).

Natomiast warunki uzyskania odpustu częściowego są następujące:

– wzbudzenie intencji zyskania odpustu,

– skrucha serca (czyli żal z powodu popełnionych grzechów połączony z pragnieniem nawrócenia i niegrzeszenia w przyszłości; nazywa się ją także bólem, smutkiem duszy ludzkiej, który pojawia się wskutek poznania zła własnego działania i uznania odpowiedzialności za podjęte decyzje; w celu wzbudzenia w sobie skruchy serca można posłużyć się np. aktem strzelistym: „Boże, bądź miłościw mnie grzeszemu” lub „O mój Jezu! Miłosierdzia!”, lub Psalmem 51),

– stan łaski uświęcającej,

– pobożne wykonanie czynności czy pobożne odmówienie konkretnej modlitwy, do której jest nadany odpust.

Mając w pamięci te warunki, ustrzeżemy się przed czysto zewnętrznym (zwyczajowym) traktowaniem praktyki nawiedzania cmentarza w poszczególne dni oktawy Wszystkich Świętych (1-8 listopada) czy kościoła w dniu 2 listopada. Jeżeli odpusty są łaską Boga, udzielaną nam przez pośrednictwo Kościoła, to wiadomo, że jesteśmy w stanie się na nią otworzyć, tylko trwając w łączności z Bogiem i Kościołem. I właśnie w tym celu spowiadamy się, przystępujemy do Komunii Świętej itd.

Trzeba też zwrócić uwagę na 2 listopada, gdyż w Dniu Zadusznym mamy dwie możliwości uzyskania odpustu zupełnego. Pierwsza za nawiedzenie cmentarza i dowolną modlitwę za zmarłych tam odmówioną. Druga za nawiedzenie kościoła czy kaplicy, gdzie znajduje się Najświętszy Sakrament (nie musi być uroczysto wystawiony do adoracji, wystarczy, że jest przechowywany w tabernakulum). Tego nawiedzenia można dokonać od południa 1 listopada do północy 2 listopada. Jednak w ciągu jednego dnia możemy zyskać tylko jeden odpust zupełny. Dlatego trzeba wybrać jedną z tych dwóch możliwości.

Ponadto gdy 2 listopada, nawiedzając kościół czy kaplicę, mamy odmówić „Ojcze nasz” i „Wierzę w Boga”, to nie znaczy, że wypełniliśmy jednocześnie warunek modlitwy w intencjach papieskich, bo np. ktoś właśnie „Ojcze nasz” zawsze w tych intencjach odmawiał. Dla wypełnienia tego warunku należy wówczas odmówić Modlitwę Pańską drugi raz albo w intencjach papieskich pomodlić się inną formułą modlitewną (np. „Pod Twoją obronę”).

I jeszcze jeden ważny niuans: Wyznanie wiary, „Ojcze nasz” oraz dowolna modlitwa w intencjach papieskich powinny być wypowiedziane ustnie, czyli głośno lub półgłosem, lub przynajmniej szeptem (odpowiednio do okoliczności zewnętrznych – np. gdy nie jesteśmy sami w kościele, to wiadomo, że pomodlimy się szeptem).

Odpust za nabożeństwo wypominkowe?

Nie znajdziemy takiego nadania w „Wykazie odpustów”, ale istnieje pewna forma tego nabożeństwa, która umożliwia zyskiwanie odpustu zupełnego nawet przez cały listopad, o ile w parafii takie nabożeństwo się odbywa. Jeżeli posłużymy się Różańcem, to mamy taką możliwość. Jednak są pewne uwarunkowania, które należy wypełnić, żeby móc otworzyć się na dar odpustu związanego z Różańcem.

Do istoty wymogów związanych z odmawianiem Różańca nie należy sposób rozpoczęcia tej modlitwy (tzn. czy czynimy to znakiem krzyża połączonym z wezwaniem imion Trójcy Świętej, czy jak w Liturgii godzin: znakiem krzyża połączonym z wezwaniem „Boże, wejrzyj ku wspomnieniu memu...”). Nie wpływa na kwestię odpustu również i to, jeżeli zamiast Wyznania wiary osoba prowadząca odmawia antyfonę do Matki Bożej „Witaj, Królowo”, ani też to, który akt strzelisty zostanie dodany po „Chwała Ojcu” („O mój Jezu...” czy „O Maryjo, bez grzechu...”, czy „Wieczny odpoczynek...” – używany w Różańcu wypominkowym).

Na co więc trzeba zwrócić szczególną uwagę? Dowiadujemy się tego z samego nadania zawartego w „Wykazie odpustów”. Czytamy tam:

Odpustu zupełnego udziela się wier-nemu, który:

1) pobożnie odmówi Różaniec maryjny w kościele lub w kaplicy, w rodzinie albo we wspólnocie zakonnej, w stowarzyszeniu wiernych, gdy wielu modli się w jakimś szlachetnym celu,

2) pobożnie zjednoczy się w odmawianiu tej modlitwy, kiedy jest ona odmawiana przez papieża i przekazywana za pomocą radia, telewizji lub internetu.

W innych przypadkach odpust będzie częściowy (w innych – to znaczy, gdy ktoś modli się sam w domu czy w innym miejscu, np. na cmentarzu).

b) z modlitwą ustną należy połączyć rozważanie tajemnic,

c) przy publicznym odmawianiu Różańca należy zapowiadać poszczególne tajemnice według zatwierdzonego zwyczaju miejscowego. Przy prywatnym odmawianiu wystarczy, jeśli wier-ny łączy z modlitwą ustną rozważanie tajemnic.

Nauczanie Kościoła katolickiego jest jednoznaczne: odpust można uzyskać dla siebie samego lub dla zmarłych, więc nie można nim obdarować żadnej innej osoby żyjącej poza sobą samym

Pod pojęciem modlitwy różańcowej rozumie się dwadzieścia dziesiątków pozdrowień anielskich: „Zdrowaś, Maryjo”, między które włącza się jedno „Ojcze nasz”. Przy każdym dziesiątku należy rozważać tajemnice naszego odkupienia. Różańcem nazywa się także każdą z czterech części całego Różańca maryjnego.

Dla uzyskania odpustu zupełnego należy spełnić następujące warunki:

a) wystarczy odmówić ustnie jedną z czterech części Różańca (czyli pięć dziesiątek), ale tę część należy odmówić w sposób ciągły (bez przerywania, czyli między pięcioma dziesiątkami nie mogą pojawiać się np. jakieś polecenia organizacyjne typu: teraz pierwszą część „Zdrowaś” odmawiają osoby z miejscowości N.; teraz modlą się dzieci z klasy N.),

Jeżeli mamy pragnienie otwarcia się na łaskę odpustu zupełnego, nadanego przez Kościół do Różańca, to należy zwrócić szczególną uwagę na jeszcze cztery kwestie, które czasami nam umykają.

Pierwsza: trzeba wypełnić wszystkie zwykle warunki niezbędne do zyskiwania odpustów (czyli intencja, spowiedź, Komunia Święta, wolność od przywiązań do grzechów, modlitwa w intencjach papieskich).

Druga: jeżeli indywidualnie łączymy się w odmawianiu Różańca przez media (z jakimś księdzem czy z innymi osobami, np. przez internet, radio czy przez Telewizję Trwam), nie spełniamy wymogu wspólnoty, bo ona ma być fizyczna, a nie wirtualna. Wyjątek stanowi sytuacja, gdy przez media łączymy się z papieżem

(zob. pkt 2 nadania). Dopóki Penitencjaria Apostolska nie wyda stosownego dokumentu, że uczestnicząc wirtualnie też spełniamy ten warunek, obowiązują nas dotychczasowe ustalenia.

Wymóg wspólnoty byłby spełniony, gdyby ktoś z domowników fizycznie dołączył do modlitwy, żeby uczestniczyły w niej przynajmniej dwie osoby, bo gdzie są dwaj albo trzej zgromadzeni w imię Jezusa, tam On jest pośród nich (por. Mt 18,20). Wspólnota wiernych (ale, zaznaczymy to jeszcze raz, realna, a nie tylko wirtualna) zgromadzonych na modlitwie uobecnia Chrystusa (por. KKK 1373) i wtedy niekoniecznie musimy iść do kościoła albo do kaplicy, gdzie jest Najświętszy Sakrament (zob. pkt 1 nadania).

Trzecia: Różaniec to modlitwa ustna, więc powinniśmy ją wypowiadać ustami (głośno lub szeptem), a nie tylko w myślach, zarówno wtedy, gdy modlimy się wspólnie, jak i wtedy, gdy odmawiamy ją indywidualnie.

Czwarta: dotyczy wprost Różańca wypominkowego. Ponieważ czytane są wówczas imiona i nazwiska zmarłych, których w tej modlitwie chcemy powierzyć Bożemu miłosierdziu i wstawienictwu Matki Bożej, często zapominamy, że warunkiem zyskania odpustu jest rozważanie tajemnic naszego zbawienia (zob. pkt 2 b nadania), a nie wspomnianie swoich bliskich zmarłych. Dlatego dla uzyskania odpustu zupełnego należałoby wszystkie wypominki odczytać, zanim zaczniemy modlić się na różańcu. Wówczas całe nabożeństwo miałoby cztery części: wypominki – czytanie, modlitwa jedną częścią Różańca (w sposób podany wyżej), modlitwa np. „Pod Twoją obronę” w intencjach papieskich oraz uczestnictwo w Eucharystii – aby wypełnić warunek przyjęcia Komunii Świętej. Oczywiście każda forma modlitwy wypominkowej przyczynia się do ulżenia w cierpieniu duszom czyścicowym, ale gdybyśmy chcieli zyskać odpust związany z Różańcem, należałoby wypełnić podane wyżej warunki.

Czy oddając odpusty, sami tracimy łaskę?

Na pewno nie. Wręcz odwrotnie – zgodnie z obietnicą Jezusa – ten, kto czyni miłosierdzie, sam dostąpi miłosierdzia, bo cokolwiek uczynimy jednemu z tych najmniejszych, Jemu samemu uczynimy (por. Mt 25,40). Chrystus utożsamia się z cierpiącymi, potrzebującymi pomocy i wynagradza stokrotnie tym, którzy dla chwały Jego imienia nie myślą tylko o sobie samych, ale również o swoich bliźnich w potrzebie (por. Mt 10,42). Dziełenie się odpustami z duszami czyścicowymi jest jednym z aspektów naśladowania Syna Bożego, który przecież wszystko nam oddał, abyśmy byli zbawieni, a Bóg Ojciec wywyższył Go i wyniósł na wyżyny nieba (por. Flp 2,5-11). Stąd pomagając zmarłym, sami wznosimy w świętości. ●

S. Anna Czajkowska WDC

Warunki uzyskania odpustu zupełnego:

- wzbudzenie intencji zyskania odpustu,
- stan łaski uświęcającej,
- przyjęcie Komunii Świętej w postaci eucharystycznej,
- bycie wolnym od przywiązania do jakichkolwiek grzechów – nawet powszednich,
- pobożne wykonanie czynności czy pobożne odmówienie konkretnej modlitwy, do której jest nadany odpust,
- modlitwa w intencjach papieskich (dowolna modlitwa, np. „Ojcze nasz” i „Zdrowaś, Maryjo”).

Warunki uzyskania odpustu częściowego:

- wzbudzenie intencji zyskania odpustu,
- skrucha serca, czyli żal z powodu popełnionych grzechów, połączony z pragnieniem nawrócenia i niegrzeszenia w przyszłości,
- stan łaski uświęcającej,
- pobożne wykonanie czynności czy pobożne odmówienie konkretnej modlitwy, do której jest nadany odpust.

FOT. R. SOBROWICZ

Wykaz odpustów częściowych i zupełnych

Zmarli nie są w stanie sięgnąć po dar odpustu bez naszej pomocy

ODPUST CZĘŚCIOWY ZYSKUJĄ:

1. Członkowie rodziny w rocznicę poświęcenia się tej rodziny Najświętszemu Sercu Pana Jezusa albo Świętej Rodzinie: Jezusowi, Maryi i Józefowi.
2. Wierny, który odmówi Akt poświęcenia rodzaju ludzkiego Jezusowi Chrystusowi jako Królowi wszechświata, zaczynający się od słów: „O Jezu, najśłodszy Odkupicielu rodzaju ludzkiego”.
3. Wierny, który odmówi Akt wynagrodzenia Najświętszemu Sercu Pana Jezusa zaczynający się od słów: „O Jezu Najśłodszy”.
4. Wierny, który odmówi modlitwy w dniu powszechnie przeznaczonym dla jakiegoś religijnie szlachetnego celu (np. tydzień modlitw o powołania kapłańskie i zakonne, w dniu chorych).

5. Wierny, który naucza lub uczy się prawd wiary katolickiej.
6. Wierny, który:
 - a) nawiedzi Najświętszy Sakrament w celu adoracji;
 - b) odmówi do Jezusa w Najświętszym Sakramencie jakąś zatwierdzoną modlitwę (np. hymn „Zbliżam się w pokorze” lub modlitwę „O Święta Uczto”). Można też posłużyć się pieśnią: „Przed tak wielkim Sakramentem”.
7. Wierny, który:
 - a) wzbudzi akt duchowej Komunii według dowolnej formuły zatwierdzonej przez Kościół;
 - b) uczyni dziękczynienie po Komunii Świętej (korzystając np. z modlitwy „Duszo Chrystusowa” lub z modlitwy: „Oto ja, dobry i najśłodszy Jezu”).
8. Wierny, który będzie pobożnie czytał Pismo Święte na sposób lektury duchowej. Kto nie jest w stanie czytać, może uzyskać odpust częściowy, slu-

chając, gdy ktoś inny czyta lub gdy tekst Pisma Świętego odtwarzany jest za pomocą sprzętu audio-wideo.

9. Wierny, który:
 - a) szczególnie przed przystąpieniem do sakramentu pokuty i pojednania zrobi rachunek sumienia z postanowieniem poprawienia się;
 - b) pobożnie odmówi akt żalu, postępując się jakąkolwiek zatwierdzoną formułą (np. Spowiedzią powszechną z liturgii Mszy św.: „Spowiadam się Bogu Wszechmogącemu” albo Psalm 130: „Z głębokości wołam do Ciebie”; Psalm 51: „Zmiłuj się nade mną, Boże”; psalmami pokutnymi: 6, 32, 38, 51, 102, 130 albo psalmami stopni: 120–134).
10. Wierny, który uczestniczy w miesięcznym dniu skupienia, tzn. jeden dzień w miesiącu poświęcony na modlitwę w ciszy i skupieniu.
11. Wierny, który pobożnie odmówi modlitwę o jedność chrześcijan w formie zatwierdzonej przez Kościół (np. „Wszechmogący, wieczny Boże”).
12. Wierny, który pobożnie korzysta z dewocjonaliów (np. medalik, krzyżyk, różaniec) poświęconych przez diakona lub kapłana.
13. Wierny, który dla osobistego wzrostu duchowego pobożnie praktykuje modlitwę myślną, zwaną rozmyślaniem.
14. Wierny, który uważnie i pobożnie słucha słowa Bożego głoszonego w jakikolwiek sposób (np. homilia, kazanie).
15. Wierny, który pobożnie odmówi Różaniec maryjny (wystarczy odmówić jedną z jego czterech części).
16. Wierny, który pobożnie odmówi kantyk Najświętszej Maryi Panny: „Wielbi dusza moja Pana”.
17. Wierny, który pobożnie odmówi modlitwę „Anioł Pański” z przypisanymi wersetami i modlitwą lub w okresie wielkanocnym: „Królowo nieba, wesel się”, również z odpowiednią modlitwą.
18. Wierny, który pobożnie odmówi jakąkolwiek zatwierdzoną modlitwę do Matki Bożej, np.:
 - a) „Maryjo, Matko łaski”;
 - b) „Pomnij, o Najświętsza Panno Maryjo”;
 - c) „Witaj, Królowo”;
 - d) „Święta Maryjo, przybądź z pomocą”;
 - e) „Pod Twoją obronę”;
 ponadto w Polsce:
 - f) „Bogurodzica”;
 - g) „Apel Jasnogórski”;
 - h) „Z dawna Polski Tyś Królową”.
19. Wierny, który pobożnie odmówi według obrządku Kościoła wschodniego:
 - a) hymn „Akatyś” albo oficjum „Paracლისis”;
 - b) jakąś modlitwę z wymienionych:
 - * modlitwa dziękczynna (z tradycji ormiańskiej);
 - * modlitwa wieczorna, modlitwa za zmarłych (z tradycji bizantyjskiej);
 - * modlitwa sanktuarium, modlitwa „Lakku Mara”, czyli „Do Ciebie, Panie” (z tradycji chaldejskiej);
 - * modlitwa na okadzenie, modlitwa wychwalania Bożej Matki Maryi (z tradycji koptyjskiej);

- * modlitwa o odpuszczenie grzechów, modlitwa o zrozumienie naśladowania Chrystusa (z tradycji etiopskiej);
 - * modlitwa za Kościół, modlitwa po zakończonej liturgii (z tradycji maronickiej);
 - * modlitwy wstawiennicze za zmarłych z liturgii św. Jakuba (z tradycji syro-antiocheńskiej).
20. Wierny, który pobożnie wezwie swojego Anioła Stróża (np. posługując się modlitwą „Aniele Boży”).
 21. Wierny, który pobożnie wezwie św. Józefa, Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny, posługując się zatwierdzoną modlitwą (np. „Do ciebie, Święty Józefie”).
 22. Wierny, który pobożnie odmówi modlitwę ku czci świętych apostołów Piotra i Pawła („Święci Apostołowie Piotrze i Pawle”).
 23. Wierny, który pobożnie odmówi modlitwy ku czci świętych czy błogosławionych:
 - a) w dniu wyznaczonym na uczczenie danego świętego czy błogosławionego. Teksty tych modlitw muszą być zatwierdzone przez kompetentną władzę kościelną (można skorzystać z modlitewnika, który posiada imprimatur Kościoła katolickiego);
 - b) dla popierania czci i nabożeństwa do nowych świętych i błogosławionych, odpustu częściowego udziela się wierzniemu, który pobożnie nawiedzi kościoły lub kaplice, w których odbywają się uroczyste obchody ku ich czci w ciągu roku od ich kanonizacji lub beatyfikacji.
 24. Wierny, który pobożnie uczestniczy w publicznie odprawianej nowennie (np. przed uroczystością Narodzenia Pańskiego, przed uroczystością Zesłania Ducha Świętego, przed uroczystością Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny).
 25. Wierny, który pobożnie odmówi litanie – jeśli jej tekst jest zatwierdzony przez Kościół. Najbardziej znane litanie to: do Najświętszego Imienia Jezusa, do Najświętszego Serca Pana Jezusa, do Najdroższej Krwi Chrystusa Pana, do Matki Bożej (loretańska), do Świętego Józefa, do Wszystkich Świętych.
 26. Wierny, który pobożnie odmówi małe oficjum zaaprobowane przez Kościół (tzw. godzinki), np. o Męce Pańskiej, o Najświętszym Sercu Pana Jezusa, o Matce Bożej, o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny, o św. Józefie.
 27. Wierny, który pobożnie odmówi, z pobudek nadprzyrodzonej wdzięczności, modlitwę za dobroczyńców (np. zacerpniętą z Liturgii godzin).
 28. Wierny, który pobożnie odmówi modlitwę za pasterzy Kościoła świętego, za papieża albo za biskupa.
 29. Wierny, który pobożnie odmówi modlitwę błagalną i dziękczynną według formularza zatwierdzonego przez kompetentną władzę kościelną, np. z formularza mszalnego, z Liturgii godzin albo z modlitewnika posiadającego imprimatur:
 - a) na początku i zakończeniu dnia;
 - b) przy rozpoczęciu i kończeniu własnej pracy;
 - c) przed posiłkiem i po nim.

30. Wierny, który odnowi przyrzeczenia chrzcielne według jakiegokolwiek zatwierdzonej formuły.
31. Wierny, który pobożnie odmówi „Skład apostolski” (pacierzowe „Wierzę w Boga”) lub nicejsko-konstantynopolskie wyznanie wiary.
32. Wierny, który odmówi poszczególne akty: wiary, nadziei i miłości.
33. Wierny, który pobożnie przeżegna się znakiem krzyża, z wypowiadaniem słów: „W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Amen”.
34. Odpust częściowy może uzyskać wierny, który – przynajmniej z sercem skruszonym – skieruje do Pana Jezusa Miłosiernego jedno z prawnie zatwierdzonych pobożnych wezwań (np. „Jezu Miłosierny, ufam Tobie”).
35. Wierny, który pobożnie nawiedzi starożytne cmentarze chrześcijan, czyli katakumby, np. w Rzymie.
36. Wierny może uzyskać odpust częściowy przeznaczony wyłącznie dla dusz w czyśćcu cierpiących za:
 - a) pobożne nawiedzanie cmentarza połączone z modlitwą za zmarłych, chociażby tylko myślą;
 - b) pobożne odmówienie Jutrznii lub Nieszporów z „Oficjum za zmarłych”;
 - c) odmówienie aktu strzelistego „Wieczny odpoczynek”;
 - d) ponadto tylko w Polsce: odmówienie modlitwy „Dobry Jezu a nasz Panie”.

ODPUSTY ZUPEŁNE

1. Odpust zupełny zyskują członkowie rodziny, która pierwszy raz poświęca się podczas specjalnego obrzędu z udziałem kapłana lub diakona Najświętszemu Sercu Pana Jezusa albo Świętej Rodzinie: Jezusowi, Maryi i Józefowi, jeżeli pobożnie odmawiają modlitwę z tekstu zaaprobowanego, przed wizerunkiem Najświętszego Serca Pana Jezusa lub Świętej Rodziny.
2. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który w uroczystość Chrystusa Króla odmówi publicznie akt poświęcenia rodzaju ludzkiego Chrystusowi Królowi: „O Jezu najśodszy, Odkupicielu rodzaju ludzkiego”.
3. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który w uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa odmówi akt wynagrodzenia Najświętszemu Sercu Pana Jezusa zaczynający się od słów: „O Jezu najśodszy, któremu za miłość bez granic”.
4. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który pobożnie przyjmuje błogosławieństwo udzielone przez papieża „Urbi et orbi” (Miastu i światu); również wtedy, gdy ze słusznej przyczyny nie uczestniczył fizycznie w liturgicznych obrzędach, tylko pobożnie śledził same obrzędy w bezpośredniej transmisji przez radio, telewizję lub Internet. Również przyjęcie w taki sam sposób błogosławieństwa papieskiego udzielonego przez biskupa daje możliwość uzyskania odpustu zupełnego.
5. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który pobożnie uczestniczy w nabożeństwie liturgicznym w dniu powszechnie przeznaczonym na modlitwę w jakimś dobrym celu religijnym (np. w tygodniu modlitw o jedność chrześcijan, w tygodniu misyjnym, w dniu modlitw o powołania kapłańskie i zakonne, w dniu chorych).
6. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który pobożnie nawiedzi Najświętszy Sakrament przynajmniej pół godziny w celu adoracji.
7. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który adoruje Najświętszy Sakrament w Wielki Czwartek podczas wystawienia Najświętszego Sakramentu po Mszy Wieczerzy Pańskiej, połączonej z pobożnym odmówieniem hymnu: „Przed tak wielkim Sakramentem” wraz z modlitwą (hymn ten jest zawsze odmawiany lub śpiewany wspólnie przez wiernych w kościołach parafialnych uczestniczących w liturgii Wielkiego Czwartku, a modlitwę odmawia kapłan).
8. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który pobożnie bierze udział w uroczystej procesji eucharystycznej, szczególnie w uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa (potocznie nazywanej uroczystością Bożego Ciała), bez względu na to, czy odbywa się w budynku kościoła, czy poza nim.
9. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który pobożnie bierze udział w liturgicznym obrzędzie zakończenia Kongresu Eucharystycznego. Nie jest powiedziane, czy to ma być kongres diecezjalny, krajowy czy światowy, a więc może być którykolwiek z nich.
10. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który po raz pierwszy przyjmuje Komunię Świętą lub pobożnie bierze udział w liturgicznej uroczystości przyjęcia po raz pierwszy Komunii Świętej przez kogoś innego.
11. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który przyjmie Komunię Świętą w jakikolwiek piątek Wielkiego Postu, także w Wielki Piątek, połączoną z odmówieniem przed wizerunkiem Pana Jezusa Ukrzyżowanego modlitwy: „Oto ja, o dobry i najśodszy Jezu”.
12. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który przynajmniej przez trzy pełne dni uczestniczy w rekolekcjach.
13. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który będzie uczestniczył w kilku nabożeństwach w tygodniu modlitw o jedność chrześcijan i weźmie udział w modlitewnym zakończeniu tego tygodnia.
14. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu na godzinę jego śmierci [...].
15. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który pobożnie będzie uczestniczył w adoracji Krzyża w czasie uroczystej celebracji Pamiętki Męki i Śmierci Pana w Wielki Piątek.
16. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który pobożnie odprawi nabożeństwo Drogi krzyżowej albo zjednoczy się pobożnie z nabożeństwem Drogi krzyżowej sprawowanym przez Ojca Świętego i bezpośrednio przekazywanym za pomocą radia, telewizji lub Internetu. Co do uzyskania tego odpustu określa się następujące warunki:
 - * nabożeństwo należy odprawić przed stacjami Drogi krzyżowej prawnie erygowanymi zgodnie z przepisami liturgicznymi Kościoła. Do erygowania zaś Drogi krzyżowej wymaga się 14 krzyży, przy których zwykle zamieszcza się, z pożytkiem duchowym dla wiernych, tyleż wizerunków przedstawiających stacje jerozolimskie;
 - * według powszechnego zwyczaju Droga krzyżowa składa się z 14 pobożnych czytań, do których dodaje się wezwania modlitewne. Jednak dla odprawienia Drogi krzyżowej wymaga się tylko pobożnego rozważania męki i śmierci Pana Jezusa. Nie jest konieczne rozważanie poszczególnych tajemnic każdej stacji;
 - * wymaga się przechodzenia od jednej stacji do drugiej. Jeżeli jednak tę pobożną praktykę odbywa się publicznie i wszyscy nie mogą się przemieszczać od stacji do stacji bez niedogodności, wystarczy, gdy do poszczególnych stacji przechodzi prowadzący, a inni uczestnicy pozostają na swoich miejscach;
 - * wierni, którzy mają prawnie uzasadnioną przeszkodę w odprawianiu Drogi krzyżowej, mogą uzyskać odpust zupełny, jeśli przynajmniej przez kwadrans będą pobożnie czytać i rozważać mękę i śmierć Pana naszego, Jezusa Chrystusa;
 - * inne praktyki polegające na rozważaniu męki i śmierci Pana Jezusa w 14 stacjach, zatwierdzone przez kompetentną władzę kościelną, mogą być przyrównane do Drogi krzyżowej także co do zyskania odpustów;
 - * w Kościele wschodnim, gdzie praktyka Drogi krzyżowej nie jest znana, patriarchowie mogą określić inne pobożne ćwiczenie na pamiętkę męki i śmierci Pana Jezusa w celu uzyskania odpustu.
17. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który w dniu uroczystości świętych apostołów Piotra i Pawła (29 czerwca) pobożnie użyje poświęconych przez papieża lub biskupa dewocjonalików (np. różańca), dodając odmówienie wyznania wiary według jakiegokolwiek formuły zatwierdzonej przez Kościół (np. „Wierzę w Boga”).
18. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który w czasie świętych misji wysłucha kilku nauk i będzie uczestniczył w uroczystym zakończeniu tychże misji.
19. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który pobożnie odmówi Różaniec maryjny w kościele lub w kaplicy, w rodzinie albo we wspólnocie zakonnej, w stowarzyszeniu wiernych, gdy wielu modli się w jakimś szlachetnym celu. Wierny uzyska również odpust zupełny, gdy pobożnie zjednoczy się w odmawianiu tej modlitwy, kiedy jest ona odmawiana przez papieża i przekazywana za pomocą radia, telewizji lub Internetu. W innych przypadkach odpust będzie częściowy. Pod pojęciem modlitwy różańcowej rozumie się dwadzieścia dziesiątków pozdrowień anielskich: „Zdrowaś, Maryjo”, między które włącza się jedno „Ojcze nasz”. Przy każdym dziesiątku należy rozważać tajemnice naszego odkupienia. Różańcem nazywa się także każdą z czterech części całego Różańca maryjnego. Dla uzyskania odpustu zupełnego należy spełnić następujące warunki:
 - * wystarczy odmówić ustnie jedną z czterech części Różańca (czyli pięć dziesiątków), ale tę część należy odmówić w sposób ciągły, nie można jej przerwać;
 - * z modlitwą ustną należy połączyć rozważanie tajemnic różańcowych;
 - * przy publicznym odmawianiu Różańca należy zapowiadać poszczególne tajemnice według zatwierdzonego zwyczaju miejscowego. Przy prywatnym odmawianiu wystarczy, jeśli wierny łączy z modlitwą ustną rozważanie tajemnic różańcowych.
20. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który pobożnie odmówi hymn z liturgii obrządku Kościołów wschodnich „Akatyś” lub modlitwy „Paralisis” w kościele, w kaplicy, w rodzinie, we wspólnocie zakonnej, w stowarzyszeniu chrześcijan i ogólnie, gdy wielu modli się w jakimś szlachetnym celu. W innych zaś przypadkach odpust będzie częściowy. Jeśli chodzi o hymn „Akatyś”, to odpust zupełny można uzyskać za pobożne odmówienie w sposób ciągły części tego hymnu, jak to się czyni zgodnie z prawowitym zwyczajem.
21. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który w kościele lub w kaplicy pobożnie będzie uczestniczył w uroczystym śpiewie lub recytacji hymnu „Veni Creator” („O Stworzycielu Duchu, przyjdź”):
 - a) w pierwszy dzień roku (1 stycznia) celem uproszenia Bożej opieki na cały rok;
 - b) w uroczystość Zesłania Ducha Świętego.
22. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który w kościele lub w kaplicy pobożnie będzie uczestniczył w uroczystym śpiewie lub recytacji hymnu „Te Deum” („Ciebie, Boga, wysławiamy”) w ostatnim dniu roku (31 grudnia) dla podziękowania Bogu za dobrodziejstwa otrzymane w ciągu minionego roku.
23. Odpustu zupełnego udziela się kapłanowi odprawiającemu Mszę św. prymicyjną z udziałem ludu w określonym dniu. Wierny może zyskać odpust zupełny, gdy pobożnie uczestniczy w Mszy św. prymicyjnej.
24. Odpustu zupełnego udziela się kapłanom, którzy obchodząc 25., 50., 60. i 70. rocznicę swoich święceń, odnowią wobec Boga postanowienia o wiernym wypełnianiu obowiązków swego powołania. Odpustu zupełnego udziela się biskupom, którzy obchodząc 25., 40. i 50. rocznicę swoich święceń, odnowią wobec Boga postanowienia o wiernym wypełnianiu obowiązków swego powołania. Wierny może zyskać odpust zupełny, gdy pobożnie uczestniczy w Mszy św. jubileuszowej kapłanów lub biskupów.
25. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który odnowi przyrzeczenia chrzcielne:
 - a) w czasie liturgii Wigilii Paschalnej, czyli w Wielką Sobotę wieczorem;
 - b) w rocznicę swojego chrztu.
 Formuła przyrzeczeń musi być zatwierdzona przez Kościół.

Wykaz odpustów częściowych i zupełnych

Dokończenie ze s. 13

26. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który z tekstu zatwierzonego przez kompetentną władzę przez przynajmniej pół godziny będzie czytał Pismo Święte z szacunkiem należnym słowu Bożemu i na sposób lektury duchowej. Gdy ktoś z rozumnej (uzasadnionej) przyczyny nie jest w stanie czytać, udziela się odpustu zupełnego, jak wyżej, jeśli sam tekst Pisma Świętego jest przez niego słuchany, gdy ktoś inny czyta bądź gdy tekst Pisma Świętego jest odtwarzany za pomocą techniki audio-wideo.
27. Odpustu zupełnego jednorazowo udziela się wiernemu, który pobożnie nawiedzi kościół, w którym odbywa się synod diecezjalny, i odmówi tam „Ojcze nasz” i „Wierzę w Boga”.
28. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który będzie pobożnie uczestniczył w liturgii sprawowanej przez biskupa podczas wizytacji kanonicznej.
29. Odpustu zupełnego udziela się wiernemu, który nawiedzi i tam pobożnie odmówi „Ojcze nasz” i „Wierzę w Boga”:
- a) jedną z czterech bazylik patriarchalnych w Rzymie, pielgrzymując do niej z innymi, a jeśli indywidualnie, to w połączeniu ze wzbudzeniem aktu synowskiego poddania papieżowi;
 - b) bazylikę mniejszą w dniu:
 - * uroczystości świętych apostołów Piotra i Pawła (29 czerwca);
 - * tytułu bazyliki;
 - * 2 sierpnia, to jest w dniu odpustu *Porcjunkuli*;
 - * wybranym przez wiernego raz w roku;
 - c) kościół katedralny w dniu:
 - * uroczystości świętych apostołów Piotra i Pawła (29 czerwca);
 - * tytułu kościoła katedralnego;
 - * celebracji liturgicznej święta Katedry św. Piotra Apostoła (22 lutego);
 - * poświęcenia bazyliki Najświętszego Zbawiciela (9 listopada);
 - * 2 sierpnia, to jest w dniu odpustu *Porcjunkuli*;
 - d) sanktuarium diecezjalne, krajowe lub międzynarodowe, ustanowione przez kompetentną władzę, w dniu:
 - * uroczystości danego sanktuarium;
 - * wybranym przez wiernego raz w roku;
 - * ilekroć uczestniczy w zbiorowym pielgrzymowaniu;
 - e) kościół parafialny w dniu:
 - * święta tytułu tego kościoła;
 - * 2 sierpnia, to jest w dniu odpustu *Porcjunkuli*;
 - f) kościół lub ołtarz w dniu jego poświęcenia;
 - g) kościół lub kaplicę zakonów, zgromadzeń zakonnych, instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołowskiego w dniu poświęconym ich założycielowi;
 - h) kościół lub kaplicę, w których odbywają się uroczyste obchody ku czci nowo ogłoszonych świętych i błogosławionych, w ciągu roku od ich kanonizacji lub beatyfikacji (odpust zupełny możliwy do zyskania jeden raz);
 - i) kościół stacyjny w Rzymie w dniach określonych w mszale rzymskim. Odpust jest zupełny, gdy chrześcijanin bierze udział w świętych czynnościach (np. w Eucharystii albo w modlitwach porannych bądź wieczornych) w tym kościele. Jeżeli tylko pobożnie nawiedzi taki kościół, wtedy odpust będzie częściowy;
 - j) jakiegokolwiek kościół lub kaplicę w Niedzielę Miłosierdzia Bożego (czyli w II Niedzielę Wielkanocną). Odpustu zupełnego w tym dniu może dostąpić wierny, który weźmie udział w pobożnych praktykach spełnianych ku czci Miłosierdzia Bożego albo przynajmniej odmówi przed Najświętszym Sakramentem Eucharystii, wystawionym publicznie lub ukrytym

w tabernakulum, modlitwy „Ojcze nasz” i „Wierzę w Boga”, dodając pobożne wezwanie do Pana Jezusa Miłosiernego (np. „Jezu Miłosierny, ufam Tobie”). Ponadto marynarze, którzy wykonują swoje obowiązki na niezmierzonych obszarach mórz; niezliczeni bracia, których tragedie wojenne, wydarzenia polityczne, uciążliwe warunki naturalne i inne podobne przyczyny zmusiły do opuszczenia rodzinnej ziemi; chorzy i ich opiekunowie oraz ci wszyscy, którzy z uzasadnionej przyczyny nie mogą opuścić domów lub wykonują pilnie

FOT. R. SOBÓWICZ

potrzebne zadania dla dobra społeczności, mogą uzyskać odpust zupełny w Niedzielę Miłosierdzia Bożego, jeśli powezmą zamiar spełnienia – gdy tylko będzie to możliwe – wszystkich zwykłych warunków, odmówią przed świętym wizerunkiem naszego Pana Jezusa Miłosiernego modlitwę „Ojcze nasz” i „Wierzę”, dodając pobożne wezwanie do Pana Jezusa Miłosiernego (np. „Jezu Miłosierny, ufam Tobie”). Gdyby nawet to nie było możliwe, tego samego dnia mogą uzyskać odpust zupełny ci, którzy duchowo zjednoczą się z wiernymi spełniającymi w zwyczajny sposób przepisane praktyki w celu otrzymania odpustu, i ofiarują Miłosiernemu Bogu modlitwę, a wraz

z nią cierpienia spowodowane chorobą i trudy swojego życia, podejmując zarazem postanowienie, że spełnią oni przepisane warunki uzyskania odpustu zupełnego, gdy tylko będzie to możliwe.

30. Odpusty zupełne, które można ofiarować wyłącznie za dusze w czyśćcu cierpiące, udziela się wiernemu za:
- a) pobożne nawiedzenie cmentarza w poszczególne dni od 1 do 8 listopada połączone z modlitwą za zmarłych (każdego dnia można uzyskać jeden odpust);
 - b) pobożne nawiedzenie kościoła lub kaplicy w dniu 2 listopada, czyli w dniu wspomnienia Wszystkich Wiernych Zmarłych (Dzień Zaduszny). Należy także odmówić „Ojcze nasz” i „Wierzę w Boga”.

ODPUSTY ZUPEŁNE TYLKO DLA WIERNYCH W POLSCE

1. Za udział w nabożeństwie „Gorzkich żali” – można go zyskać raz w tygodniu w okresie Wielkiego Postu.
2. Za odmówienie o dowolnej porze dnia Koronki do Miłosierdzia Bożego w kościele lub w kaplicy, gdzie znajduje się Najświętszy Sakrament Eucharystii publicznie wystawiony lub ukryty w tabernakulum. Jeżeli wierni z powodu choroby lub innej słusznej przyczyny nie mogą wyjść z domu, ale odmówią Koronkę do Miłosierdzia Bożego z ufnością i pragnieniem miłosierdzia dla siebie oraz gotowością okazania go innym, to pod zwykłymi warunkami również mogą zyskać odpust zupełny, z zachowaniem przepisów co do „mających przeszkodę”, zawartych w normach 24 i 25 „Wykazu odpustów” („Enchiridii Indulgentiarum”). W innych zaś okolicznościach odpust będzie częściowy.

Zakończenie

Jednego dnia można zyskać wiele odpustów częściowych, ale tylko jeden odpust zupełny (!).

Opracowała s. Anna Czajkowska WDC.